

Dina Rubina'nın Romanlarında Şahıs Kadrosu ve Yahudi Karakterler*

Staff of Figures and Jewish Characters in Dina Rubina's Novels

Araş. Gör. Arzu CEBE

Erciyes Üniversitesi, Edebiyat Fakültesi, Kayseri/Türkiye, arzucebe@erciyes.edu.tr
Makale Bilgisi/Article Info: Geliş/Received: 11.12.2018 Düzeltme/Revised: 26.12.2018
Kabul/Accepted: 30.12.2018

Öz:

Dina Rubina, XXI yüzyıl Rus edebiyatının en önemli Yahudi kadın yazarlarından biridir. Yazar Taşkent'te doğmuş, uzun yıllar Rusya'da yaşadıkdan sonra evlilik nedeniyle İsrail'e göç etmiş ve yaşamını orada sürdürmektedir. Yaşadığı ülkelerdeki insanların sosyal ve kültürel yaşamları, gelenek, görenek ve adetleri, dini inanışları, kullanmış oldukları farklı diller, yazara edebi sanatında eşlik etmiş, yazar bu kaynaktan ustaca yararlanmıştır. Dina Rubina'nın neredeyse tüm eserleri hem İsrail'de hem de Rusya'da basılmış, ayrıca Fransa, Bulgaristan, Estonya ve Çekya'da yazarın otuzdan fazla kitabı tercüme edilerek yayımlanmıştır. Bu nedenle yazar, hem Rus edebiyatında hem de modern İsrail edebiyatında önemli yer tutmaktadır. Bu çalışmanın amacı, Dina Rubina romanlarının şahıs kadrosunda yer verilen karakterlerin romanın kurgu ya da olay örgüsünde üstlendikleri sorumlulukları göz önünde bulundurularak kişilik yapılarının, analiz edilmesidir. Çalışmada, yazarın romanlarındaki şahıs kadrosu; Kadın Karakterler, Erkek Karakterler ve Çocuk Karakterler adlı alt başlıklar altında ele alınacaktır. Yazarın romanlarının şahıs kadrosuna dâhil edilen kişiler; ana ve yardımcı karakterler, karakterlerin vurgulanan belirgin özellikleri, iç ve dış dünyaları, psikolojik ve karakteristik yapıları açısından incelenecektir.

Anahtar Kelimeler: Dina Rubina, Roman, Karakter, Kadınlar, Erkekler.

---

* Bu makale, Prof. Dr. Sevinç ÜÇGÜL danışmanlığında yürütülen "Dina Rubina'nın Romanlarında Temel Motifler" adlı yüksek lisans tez çalışmasından üretilmiş olup, ASOS 2018 5. İstanbul Sempozyumu'nda bildiri metni olarak sunulmuş olup genişletilerek makale haline getirilmiştir.

GİRİŞ

Roman türü, her şeyden önce anlatıma dayalı bir yazı şeklidir.¹ Prensip itibariyle, roman hikâyesi, bize gerçek hayata benzeyen bir sıra hadiseler anlatmalıdır. Tali hadiselerin dışında, bir insanın veya bir insan topluluğunun hayatında, gündelik yaşamının mantığı ile bir birine bağlı bir sürü vakaları belirtmeli ve bu olayların bir başı ve sonu olmalıdır.²

Roman, temel niteliği itibariyle “kurmaca” bir özellik taşır. Bir anlamda hayattan aldığını, kendi mantığına göre kurar, kurgular. Bu bağlamda romanın biri hayata, diğeri edebiyata açılan kapıları vardır. Roman, bu iki değer; hayatla edebiyatın, mutlu bir sentezinden doğar. Bu sentezde önemli görev edebiyata düşmektedir.³

Aktaş, itibari eserde nakledilen veya değişik şekillerde ifade edilen vakanın zuhuru için gerekli insan ve insan hüviyeti verilmiş diğer varlıklar ve kavramlar, metinde yüklendikleri fonksiyon bakımından, şahıs kadrosu söz grubuyla adlandırmayı uygun görmektedir. Çünkü vakaya iştirak eden insan dışındaki varlık ve kavramlar, metinde yüklendikleri fonksiyon bakımından, şahıs karakterleriyle karşımıza çıkarlar.⁴

Rubina'nın romanlarında oldukça zengin şahıs kadrosuna rastlamaktayız. *İşte Mesih Geliyor* romanı ilk başta zengin kişi kadrosu ile dikkat çekmektedir. *İşte Mesih Geliyor* romanının ana konusunun, kimlik bunalımı ve kimlik arayışı olduğunu varsayarsak, romandaki karakterleri bir araya getiren aslında buldukları mekân ve toplum, zaman ve o zamana uyulması gereken şartlardır. *İşte Mesih Geliyor* romanındaki karakterlerin çoğu; farklı ülkelerde yaşayan, kendi ulusal, etnik, kültürel ve en önemlisi milli kimliğini korumaya çalışan ama dış etkenlerden dolayı kimlik deformasyonuna uğramış, kendi ülkelerine döndüklerinde ise adapte olma sürecinde yeniden bir kimlik çatışmasıyla karşı karşıya kalan Yahudilerdir. Zira romandaki Yahudiler, başka toplum yapısından kaynaklanarak; ırk, çevre, doğal şartlar, kültür, aile yapısı, toplumsal koşullardan kaynaklı sebeplerden ötürü, tarihi, kültürel ve milli kimliğe karşı yabancılaşmış, iç dünyalarında kendi kimliklerinin bilincinde olsalar bile, dış dünyalarında buldukları toplumda dışlanmamaları için ortak kimliğin, ortak aidiyetin bir parçası olmaya çalışmışlardır. Romandaki karakterlerin geneli önceki yaşamlarını Rusya'da sürdürmek zorunda kalan ama daha sonra İsrail'e göç eden Rus Yahudileridir.

Yazarın bir diğer romanı olan *Sindikât (Sendika)*, adını göç ederek gelen Yahudilere maddi ve manevi yardım sağlayan kurumun adından almıştır. Diğer romanda da belirttiğimiz gibi, bu romanda da belli bir amaçla bu kurumun çatısı altına toplanan ve birçok açıdan ortak özelliklere sahip şahıs kadrosuna rastlamaktayız.

¹ Bourneur, R. ve Quillet, R. (1989) *Roman Dünyası ve İncelemesi* (çev. H. Gümüş) Ankara: Kültür Bakanlığı Yay. s. 20

² Haedenes, K. (1961) *Roman Sanatı*. (çev. Y. Nabi). İstanbul: Varlık Yay. s. 28

³ Tekin, M. (2003) *Roman Sanatı 1. Roman Unsurları*. İstanbul: Tüken Yay. s. 8

⁴ Aktaş Ş. (2003) *Roman Sanatı ve Roman İncelemesine Giriş*. Ankara: Akçağ Yay. 2003. s. 149

Romandaki olay örgüsünü oluşturan vakaların büyük bir çoğunluğunun ortaya çıktığı bu kurum (Sindikat) dünyanın farklı ülkelerinde yaşayan Yahudilerin İsrail'e göç etmelerini sağlayan ve onları her açıdan destekleyerek yardımcı olan bir Yahudi kurumdur. Yazar bu kurumun sorumluluklarını, görevlerini detaylı bir şekilde anlatmakla kalmamış, aynı zamanda burada çalışan bireyleri kişilik ve karakter yapıları açısından da en ince detayına kadar betimlemiştir. Okur, romanın şahıs kadrosuna dâhil olan her karakteri Rubina'nın anlatısıyla beraber, roman boyunca çeşitli olaylar, çevrelerindeki diğer kişilerle ve diyaloglar içinde tanıyabilmektedir. Bu kurum rutin çalışmalarını sürdüren bir devlet dairesi olmakla birlikte, bürokratik çekişmelere ev sahipliği yapan, içki, entrika, skandal, mevzuat ve zimmet ihlâli gibi suç unsurlarının olduğu bir yer olarak da tanımlanmaktadır. Bu açıdan roman, yazarın hayatının bir dönemini bütün ayrıntılarıyla kapsayan günlük yaşam tarzı dışında, bir kurumun ve onun işçilerinin sorumluluklarının ve rutin işlerinin yansıdığı faaliyet raporuna da benzetilmektedir. Bütün bunların dışında, romanda konu akışında da bir karmaşıklık göze çarpmaktadır. Yazar her bölümde farklı şeylerden bahsetse de kimi zaman aynı bölümün içinde bile bir konu dağınıklığı göze çarpmaktadır. Bu kurumun birimleri, birim yöneticileri ve yönetim şekilleri, birimde çalışan memurların özel ve iş hayatları, memurların yurtdışı ve yurtiçi gezileri, katıldıkları seminer ve konferanslar, kurumun organize ettiği faaliyetler, burada düzenlenen toplantılar ve kurumun yönetim kararları dâhil olmak üzere birçok konu romanda yer almaktadır.

Romanındaki olaylar, kişiler ve otobiyografik unsurlar incelendiğinde, aslında romanın ana karakterinin yazarın kendisi olduğu sonucuna varılmaktadır. Örneğin; ben anlatımlı kişinin Rubina ile aynı ad ve soyada sahip olması, yazarın eşi ve kızına ait bilgilerin romandaki karakterin eşi ve kızına ait bilgilerle örtüşmesi, yazarın doğum yerinin ve adres bilgilerinin ana karaktere ait bilgilerle aynı olması bu savı desteklemektedir. Bu sebeple, romanın daha çok yazarın günlüğü niteliğini taşıdığını ve çok sayıda otobiyografik ize sahip olduğunu söyleyebiliriz. Ama *Sindikat* romanındaki ana karakterin Dina Rubina'nın kendisi olduğu, şahıs kadrosuna dâhil olan kişilerin de yazarın kendi çevresindeki kişiler olduğu konusunda yargılara karşı Rubina, söyleşilerinde ne ana karakterin kendisi olduğu, ne de prototiplerinin gerçek hayattaki kişilerle aynı olduğu görüşünü kabul etmemektedir.

İncelemeye aldığımız bir diğer roman olan *Pontevedra Ormanlarının Son Yaban Domuzu* romanı da zengin şahıs kadrosuna hem de karmaşık olay örgüsüne sahip romanlardan biridir. Yazarın bu romanda olay örgüsüne dâhil olan kişilerin iç dünyalarını detaylı bir şekilde betimlenmesine diğer romanlardan daha çok özen gösterdiği fark edilmektedir. Romandaki olaylar devam ederken karakterlerin kişilik ve psikolojik yapıları, iç dünyaları, sosyal çevreleri ve aile ilişkileri ortaya çıkmaya başlıyor. Olaylar genellikle yine göçmenlerin bir çatı altında çalıştığı devlet kurumunda geçmektedir. Yazar, bu kurumun bir devlet kurumu olmasına rağmen burada çalışan memurların çalıştıkları bölümle uzaktan yakından ilişkilerinin olmadıklarını ironik bir dille anlatmaktadır. Şöyle ki; spor merkezinin yönetmenliğini yapan kişi olukça zayıf ve yazarın değimiyle "solucana" benzer bir yapıya sahiptir; kurumun maliye müdür yardımcısının ortaokulu bitirdiğine dair belgesi yoktur;

kurumun havuzlarından sorumlu olan memur yüzme bilmemektedir. Olay örgüsü boyunca bu karakterlerin ikiyüzlülükleri, kendi çıkarları için sürekli bir yalan içinde olmaları ustalıkla aktarılmaktadır. Sadece Lusio adlı karakter görevini büyük özveriyle yapmaktadır. O, etrafında olup bitenleri, insanların bir çıkar için nasıl şekilden şekle girdiklerini, ikiyüzlülüklerini sadece seyretmekte, bu büyük akıma karşı tepkisini tek başına koyamadığı için her şeyi içine atarak yaşamaktadır. Bu tepki onu yavaş yavaş duyarsızlığa doğru sürüklemektedir. Romanın ilk bölümünde yer alan “*Bazen en değerli çıkış yolu intihardır*” cümlesi aslında romanın sonunun bir intihar sahnesiyle biteceğine dair bir ipucu vermektedir. Böylece Lusio, kendi dünyasında mahkûm olduğu yalnızlıktan çıkış yolunu intihar etmekle bulmuş olur. *Sokağın Güneşli Tarafında* romanının şahıs kadrosuna dâhil olan kişiler ise bir zamanlar Rus aristokrasisinin torunları, Yahudiler, Ruslar, Özbekler gibi azınlıkların temsilcileri anlamında hem sınıfsal hem de ulusal anlamda zengin olan kişilerdir. Romanda bir araya getirilen bu farklı kültüre sahip insanların ortak noktası aynı dönemde yaşamış olmaları ve bir siyasi ve tarihi kader sonucu eski Sovyet İmparatorluğu’nun güney köşesi olan Özbekistan’da bir araya gelmeleridir. Rubina, onları beyaz sömürülenler olarak adlandırmaktadır. Yazarın romandaki yer yer anlatımlarında, bir zamanlar çok iyi durumda olan bu insanların şu an zor hayat şartlarında yaşamak zorunda kaldıklarına üzüldüğünü görmekteyiz. Romandaki olay örgüsü, Özbekistan’ın başkenti Taşkent’te başlar, Amerika ve İsrail’de devam eder. Romanda ya oldukça zengin ya da çok zor durumda olan kişi ve bu kişilerin aileleri ön plana çıkarılmaktadır.

Petruşka Sendromu romanının şahıs kadrosu, yazarın diğer romanlarına göre çok zengin değil ama daha farklıdır. Romanın şahıs kadrosuna sadece karakterler değil, kuklalar da dâhil edilmektedir. Romanın olay örgüsünde kendine ait küçük rol üstlenen hemen hemen her kuklanın kendi hikâyesi vardır. Romanın olay örgüsünde Ellis isimli kukla, en az canlı bir karakter kadar önem taşımaktadır. Liza’nın dışında Koçmar adlı kukla da romanın olay örgüsünde özel yere sahiptir. Diğer canlı karakterler gibi Koçmar, kendi hikâyesi ile olay örgüsünde yer tutmaktadır. Romanın tek kadın ana karakteri ise Liza’dır. Liza’nın yazarın diğer romanlardaki karakterleriyle ortak yanı, romanda iç dünyasının, ruhsal durumunun vurgulanarak sürekli öne çıkarılmasıdır. Liza da diğer romanların birçok ana karakteri gibi ruhsal yönden zor dönemler geçirmektedir.

Leonardo’nun El Yazısı romanına baktığımızda burada da zengin ve çok da karmaşık olmayan, daha sade bir şahıs kadrosuyla karşılaşmaktayız. Aslında şahıs kadrosuna dâhil kişiler dışında ayna ve aynaya yansıyan bir anne tezahürü de dâhil edilebilir. Aynaya yansıyan anne, neredeyse romanın çok önemli bir kısmında yer tutmaktadır. Şahıs kadrosunu incelediğimizde buraya dâhil olan karakterlerin ortak özelliği, girdikleri çıkmaz durumu her birinin farklı duygularla yaşamasıdır. Bu romandaki kişilerin hiç birisi mutlu değil diyebiliriz. Yazar bu kişilerin ruhsal açıdan yaşadıkları buhranları betimlemekle kalmayıp, iç dünyalarını esas alarak roman dâhilinde zaman zaman olaylara onların gözünden bakmaktadır. Aslında yazar, karakterlerinin iç ve dış dünyalarını genel olarak onların davranışları üzerinden de anlatmaktadır. Yani okur, karakterin iç ve dış dünyasını, neler hissettiğini bazen birebir

betimlemelerden değil de onların hem kendilerine hem de çevresindeki diğer bireylere yaklaşım şekline, hatta buldukları mekân ya da ortamdan da anlamaktadır.

Kordova'nın Beyaz Güvercini adlı romanda ise diğer romanlarından farklı olarak yazar Zahar Kordovin'in dışında diğer karakterleri arka planda tutmuş, onlardan bahsederken herhangi bir detay ya da ayrıntıya girmemiştir. Bununla birlikte romanda, ana karakterin her bakımdan sürekli ön planda olmasına rağmen romanın şahıs kadrosu oldukça zengindir. Bu kişilerin öyle ya da böyle Kordovin'le bir şekilde ilişkileri bulunmaktadır. Romanın ilk bölümlerinde Kordovin'i döven iri yarı çocuk, romanın sonlarına doğru tekrar meydana çıkarak bu kez ona yardım etmektedir. Romandaki diğer kişiler, örneğin Kordovin'in annesi Rita, teyzesi Juka, Nyusa, dayısı Semyon, arkadaşı Margo, İrina, Andrey ve koleksiyoner Bosota, kendi hikâyeleriyle romana ayrı ayrılıkta renk katmaktadırlar. Ana karakterin doğumundan ölümüne kadar, hayatındaki tüm detaylarla eskilere dayanan soyu arasında sürekli bir bağ kurulduğu görülmektedir.

Rus Kanaryası romanı, belki de Rubina'nın en zengin şahıs kadrosuna sahip olan romanıdır. Bu husus sadece şahıs kadrosuyla kalmayıp, aynı zamanda olay örgüsü için de geçerlidir. Bu durum, olayları takip etmek açısından zaman zaman içinden çıkılmaz bir hal almaktadır. Rubina'nın diğer romanlarının şahıs kadrolarıyla kıyasladığımızda, *Rus Kanaryası* romanının şahıs kadrosuna dâhil olan karakterlerin birbirlerine hiçbir açıdan benzemediklerini ve hatta ortak yönlerinin olmadığını, farklı dünyaların insanları olduklarını görmekteyiz. Hâlbuki diğer romanlarda karakterler arasında zaman zaman ortak yönler, özellikler, ortak yaşanmışlıklar olduğunu tespit etmiştik. *Rus Kanaryası* romanının şahıs kadrosu sadece zengin olmakla kalmayıp aynı zamanda oldukça karışıktır. Roman birbirinden farklı alt başlıklar içermektedir. Her başlığın adı ayrı ayrı karakterlerin yaşam öyküsüyle ilişkilidir. Romanın olay örgüsü ise ana karakterler Leon ve Aya'nın etrafında gelişmektedir. Ayrıca yazar bazen şahıs kadrosunu o kadar genişletir ki olay örgüsünün içine Etinger ailesinin komşularını da dâhil eder. Burada kimi karakterlerin tipik karakterik özellikleri vurgulansa da eski mahalle kültürü, komşuluk ilişkileri gibi konuların da ihmal edilmediğini görmekteyiz.

Romandaki olaylar; Alma-Ata, Odesa, Moskova, Prag, Londra, Beyrut, Paris, Kudüs, Venedik hatta Tayland gibi dünyanın birçok coğrafik bölgesinde geçmektedir. Bu şehirler romanda mekân unsuru olarak kullanılmaktadır. Çünkü yazar bu şehirleri sadece betimleyerek tanıtmakla ya da olay örgüsü dekoru olarak kullanmakla kalmaz, ayrıca bu mekânları karakterlerin iç dünyaları psikolojik yapılarıyla da bağlaştırır.

Dina Rubina'nın romanlarında şahıs kadrosu şu şekildedir:

1. Kadın Karakterler

Rubina'nın edebi sanatının en önemli özelliklerinden biri eserlerinde genel olarak olay örgüsünü kadın ana karakterlerin odağında kurgulamasıdır. Belki de bu husus, yazarın kadın olmasından kaynaklanmaktadır. Genel olarak incelediğimizde yazarın romanlarında öne çıkan

birçok kadın karakterinin güçlü kişiliğe sahip ama iç dünyalarında yalnız kişiler olduğu görülmektedir.

İşte Mesih Geliyor romanı yazarın en zengin şahıs kadrosuna sahip romanıdır. Şahıs kadrosuna dahil olan kişiler genellikle Rusya'dan göç etmiş Rus Yahudileridir. Örneğin, Angel Ray, Seva ve Tani Gurviç, Rus kültüründe büyüyen, Rus toplumunun maddi ve manevi değerlerine sahip olan insanlardandır. Angel Ray isminin Rusçadan birebir tercümesi *Cennet Meleği'*dir. Romanda onun üstlendiği görev ve sorumluluklarından dolayı ismi ona oldukça uygun bir isim sayılabilir. Diğer bir deyişle; yazarın kahramanına onun ismiyle uyumlu bir sorumluluk verdiği görülmektedir. Angel Ray, çevresindeki Rusya göçmenlerine her konuda destek olmaktadır. Genel anlamda, bir nevi Rus misyonerliğini üstlenen Angel herkes tarafından sevilen bir karakterdir.

Romanın bir diğer karakteri Tani Gurviç, tipik bir Rus kadını olarak tasvir edilmiştir. Romanda oldukça iyi huylu, hiç yalan söylemeyen, kimseyi kıskanmayan ve kimseden maddi bir beklentisi olmayan, gözü gönlü tok bu kadın, önce yaşadığı Rus kasabasında Tanya Golaya (Çıplak Tanya) adıyla tanınmaktadır. Onun böyle çağrılmasının sebebi, açık saçık giyiminden dolayı değil, samimiyetinden kaynaklı iç dünyasının görünür olduğundan dolayıdır. Romandaki bir diğer karakter Seva ise eserde Yahudi olmasına rağmen Rus milli kimliğine sahip biridir. Çok iyi bir iş kadını olan Sava'yı farkında olmadan girdiği kimlik bunalımı, intihar girişimine sürüklemiştir.

İşte Mesih Geliyor romanının ana karakteri Zyama'dır. Rus Yahudisi olan Zyama, İsrail'e göç eder. İsrail onun kendi memleketi olmasına rağmen, o buraya çok yabancısıdır. Her gün iş yerine giderken Filistin ve Yahudi yerleşim yerlerini izleyen Zyama, uzun yıllar aynı topraklarda hem yaşayan hem de sürekli bir çatışma içinde olan bu milletlerin neden bir türlü anlaşamadıklarına anlam verememektedir. Zyama, karakteristik açıdan oldukça gözlemci bir yapıya sahiptir. Her gün aynı yerlerden otobüsle geçen Zyama, her gün aynı konuyu düşünmektedir. Romanda Zyama'nın dönem dönem kendini yalnız hissettiği zamanlar da vardır. Bu durum genellikle Zyama'nın kendi vatanına ne kadar yabancı olduğunu fark ettiği zamanlardır. Zyama, roman süresince sürekli Filistin-Yahudi karşı durmalarını her açıdan kınamasına ve aynı zamanda, romanın ana karakteri olmasına rağmen romanın sonunda başka bir kadın tarafından, Arap bir terörist kadın tarafından öldürülür.

Dina Rubina'nın, *Sokağın Güneşli Tarafı* adlı romanı kadın karakterlerin en fazla ön planda olduğu roman olarak tanımlanmaktadır. Aslında romanda belirtilen *Sokağın Güneşli Tarafı* ifadesi romanın ana karakteri Katya ile değil, onun kızı Vera'yla ilgilidir. Şöyle ki; babasını hiç tanımadığı gibi anne sevgisinin de ne olduğunu bilmeyen, düzensiz bir hayat yaşayan Vera için kullanılan bu sözlere okur katılmayabilir. Çünkü Vera'nın da hayatı zorluklarla geçmekte ve hayatının her anında acı ve ıstırap çekmektedir. Ama yine de Vera için güneş Mişa'yı tanıdıktan sonra doğar. Evlatlık bir çocuk olarak büyüyen Mişa'nın ailesi ve çocuğu yoktur. Sevgiye muhtaç her iki insanı romanda bir araya getiren yazar bu durum için şöyle bir açıklama yapmaktadır: "Nasıl olduysa onlar bir anda ve sıkıca bir-birilerine

bağlandılar: Vera hiçbir zaman *babasını* bilmiyordu, Mişa Amca ise hiçbir zaman babalık duygusunun ne olduğunu bilmiyordu... O Vera'yı; 'Verunya' olarak çağırın tek kişiydi...⁵

Anne ve baba sevgisi görmeyen bir aile sıcaklığından yoksun Mişa, her şeye rağmen Vera'ya bir baba şefkati göstererek onunla ilgilenir, hayata küskün ve olumsuz bakan Vera'nın hayata tutunmasını sağlar ve kırgın, küskün bakış açısını değiştirmeyi başarır. Vera için ikinci kez doğan güneş Stasik'dir. Ne yazık ki Vera, sokağının güneşli tarafında olan bu iki kişiyi de kaybederek tekrar karanlığa mahkûm olur.

Romanın her iki ana karakteri de hayatın bütün zorluklarına karşı ayakta kalmayı başaran azimli kadınlardır. Katya, daha küçük yaşlarından beri hayatta kalma mücadelesi veren ve hayatı boyunca bir şeyler yapmak, hiç kimseye muhtaç olmamak için çabalayan hırslı bir kadındır. Oyunculuk yeteneğine sahip olan Katya, hiçbir zaman bu hayalini gerçekleştiremese de bu yeteneğinden dolayı çok şey elde edebilmiştir. Katya her ne kadar kızına bir anne olarak sevgi ve şefkat göstermese de kızını evlatlık vermeyi göze alamaz ve tüm birikimini tek kızına bırakarak hayata veda eder. Katya, iki kez âşık olur. Bunlardan biri onu terk eden kızının babası Yuri'ye, diğeri ise çocukluk aşkı Mişa'ya olan aşkıdır. Yaşadığı bütün zorluklarına rağmen Katya hayatındaki kişilerin hiçbirine ihanet etmeyen, sevdiği kişiye bağlı ve sadık kalan bir kadın olarak görülür. Bu durumun aksine hayatındaki bu iki kişi ona zarar vermiş kimselerdir. Yuri onu geçici bir eğlence olarak görmüş ve sıkılınca bırakmış, Mişa ise onu aldatmıştır.

Romanın diğer ana kahramanı Katya'nın kızı Vera'dır. O, erken yaşlarında zor şartlarda yaşamak zorunda kalır, yalnız başına geçimini resim yapmakla sağlayan güçlü bir karakter olarak karşımıza çıkar. Annesine karşı nefret duyguları besleyen, onu hiç sevmeyen Vera; hırs, azim, kararlılık ve mücadelecî ruhuyla annesine benzemektedir. Anne ve kızı arasındaki fark, yazar tarafından sıklıkla öne çıkarılmaktadır: Katya oyunculuk hayalini karşılaştığı hayat şartları yüzünden bir türlü gerçekleştiremezken, Vera zor şartlar altında yaşamak ve tek başına mücadele etmek zorunda kaldığı hayata rağmen hayali olan resimden vazgeçmemekte ve tanınmış bir ressam olarak amacına ulaşmaktadır. Sürekli gelir peşinde olan annesine karşı sert yaklaşımı, bulunduğu çevreye ve yaşam şartlarına ilgisizliği, ama resim konusunda inatçı ve ısrarcı tavrı onu amacına ulaştırır. Onları birbirinden ayıran başka bir özellik de Katya'nın sürekli kanunsuz işlerle; hırsızlık, adam öldürme, esrar kaçakçılığıyla uğraşması ve aslında toplum için tehlikeli bir kişiliğe sahip olması, Vera'nın ise sanatsal bir kişiliğe sahip olması ve her şeye rağmen bu doğrultuda ilerlemesidir. Vera da aslında annesi gibi kadersizdir. Önce onu baba olarak seven Mişa'nın, sonra ilk sevgilisi Stasik'in ölümleri onu yıpratarak yalnızlaştırır. Romanda kahramanların geniş bir zaman çerçevesine sığdırılan yaşamları onların karakter özelliklerini de ayrıntılı bir şekilde tanıtmaya fırsat verir. Yazarın Katya'ya daha çok özen gösterdiğini söyleyebiliriz. Bu da Katya'nın haz etmediği yaşamını bir mücadele içinde sürdürmesiyle bağlı olabilme ihtimalini öne sürüyor:

⁵ Url: http://loveread.ec/read_book.php?id=1930&p=1 (Erişim tarihi:25.03.2018)

“Katya yankesicilerin kokusunu hemen alırdı. Onları adeta ani ve keskin bir köpek hassasiyetiyle belirlerdi. Onları sürekli o tarafa bu tarafa kaçırdıkları gözlerinden ve boş duran ellerinden anlardı. Her defasında tahmininde yanılmayınca da bu yöntemle nasıl tahmin ettiğine dair kendi kendine şaşırırdı. Aslında bunu tahmin etmek çok da basitti: Kendini bir ‘yağlı kaz’ arayışında olan hırsız olarak düşünürdü. Bunu o kadar sahici hissederdi ki eli bir anlık ona yakın duran ve cebinde para olduğundan emin olduğu kişinin cebine doğru uzanırdı... Kendisi ise parasını çok güvenli bir yerde, ya çamaşırının içine, ya da kancalı iğne ile tutturulan mendilinin içine saklardı. Al alabiliyorsan.”⁶

Her iki kadın da hayata karşı dik duruşlarına ve mücadelelerine rağmen kafalarını yaslayacak erkek omuzu aramaktalar. Anne-kızın yaşadıkları hayat zorluklarına karşı mücadeleleri aynı olsa da kaderleri farklıdır. Vera ilk aşkını kaybeder, ilk evliliği ayrılıkla biter. Ama onun yanında sürekli ona destek çıkan, onu hiç yalnız bırakmayan ve romanın sonlarına doğru onunla evlenen samimi arkadaşı Lyonya vardır. Katya’nın ise yüzü bu açıdan hiç gülmez, yine bir erkek yüzünden hayatının bir kısmını hapisanede geçirmek zorunda kalır. Vera’yla kıyaslanırsa Katya daha çok yalnızdır.

Rubina’nın bir diğer kadın karakterlerinden biri de *Petruşka Sendromu* romanın ana karakterinden biri olan Liza’dır. Liza, eşini oldukça seven ama birçok şeyi de kendi iç dünyasında yaşamakta olan bir kadındır. Eşinin sürekli kukla bebeklerle ilgilenmesi, doğurduğu bebeğini kaybetmesi ve bütün bunlar yetmiyormuş gibi eşinin kendi yerine koyduğu Ellis isminde bir oyuncak bebek yapması Liza’yı ruhsal çöküntüye sürüklemiştir. Bir kadın olarak onun için en zor olanı belki de eşini paylaşmaktır. Ayrıca, bu durumun tuhaf tarafı, Liza eşini herhangi bir kadınla değil, tıpatıp kendisinin kopyası olan bir oyuncak bebekle paylaşmak zorunda kalmasıdır. Belki de Liza için durumun en vahim tarafı da bu idi. O, diğer kadınlar gibi herhangi bir kadınla değil ona hiçbir şekilde karşılık bile veremeyen oyuncak bebekle mücadele etmek zorundaydı. Yaşadığı tüm olumsuzluklara, ruhsal çöküntülere ve dönem dönem evinden ayrı kalmak pahasına başka bir şehirde psikolojik tedavi görmesine rağmen Liza güçlü ve mücadelecı bir karaktere sahiptir. Ayrıca, o çocukluk aşkı olan Petya’nın onu sevdiğinden emindir ve belki de bundan güç bulsa gerek nihayet Ellis’le mücadele edip onu imha etmeyi başarır.

Rubina’nın bir diğer romanı olan *Leonardo’nun El Yazısı* romanının da ana karakteri Anna ya da asıl adıyla Nyuta’dır. Rubina’nın diğer romanlarının başkahramanları gibi Anna da etrafında çok sayıda insan olmasına rağmen yalnızdır. Daha küçük yaşlarından itibaren hayatın olumsuz yanlarıyla karşılaşan Anna, annesini kaybetmiş ama Maşa tarafından evlatlık alınmıştır. Anna, gerçeküstü bazı özelliklere sahiptir ve bu özellikler yüzünden olsa gerek hep yalnız ama güçlü bir kişiliğe sahiptir. Onu evlatlık alan annesi Maşa da bu romanda ön plana çıkan kadın karakterlerdendir. Maşa da *Petruşka Sendromu* romanının ana karakteri Liza gibi canlı bir varlıkla değil eşyayla bir aynayla mücadele etmektedir. Kızının aynalarda gördüğü

⁶ Rubina, D. İ. (2008) *На солнечной стороне улицы*, Moskova, Eksmo.
http://loveread.ec/read_book.php?id=1932&p=22 s. 22 (Erişim tarihi: 25.03.2018)

annesiyile iletişimini bir türlü kabul edemeyen ve aslında bu durumun Anna'yı kötü etkilediği için evdeki bütün aynaları imha eden Maşa, kızının tepkisiyle karşılaşır. Bu durum anne-kız arasındaki duygusal bağın tamamen kopması ve olayların gittikçe daha da kötü şekil almasıyla sonuçlanır.

Rubina romanlarındaki kadınların hemen hemen hepsi ortak bir özelliğe sahiptir. Bu kadınların hepsi birer sanat insanıdır. Örneğin, *Leonardo'nun El Yazısı* romanının ana karakteri Anna çok yetenekli bir sirk oyuncusudur. Ayrıca Anna, çocuk yaşlarından yabancı dilde konuşulan her şeyi anlamakta, bazı tarihleri çok kolaylıkla hatırlamakta ve geleceği görebilmektedir. *Sokağın Güneşli Tarafında* romanının her ki ana karakteri sanatsal özellikler taşımaktadır. Hep oyunculuk yapmak ve sahneye çıkmak isteyen anne Katya, arzusuna yetişemese de çoğu zaman hayatını oyuncu yeteneği sayesinde sürdürebilmektedir. Kızı Vera ise çok yetenekli bir ressamdır.

Rubina'nın romanlarını incelerken romanda öne çıkan kadın karakterlerin oldukça azimli bireyler olduklarını görmekteyiz. Aslında onlar, her ne kadar hayatın zorluklarıyla yalnız başına mücadele etmek zorunda kalsa ve hayatın yorduğu bireyler olsalar da hayata karşı dik durmayı bilen bireylerdir.

2. Erkek Karakterler

Dina Rubina'nın romanlarında öne çıkan erkek karakterler kadın karakterlere göre daha azınlık teşkil etmektedir. Ama bu karakterlerin de hemen hemen hepsi çeşitli sanat dallarıyla uğraşan yetenekli, yaratıcı kişilerdir. Örneğin; *Kordova'nın Beyaz Güvercini* adlı romanın ana karakteri Zahar Kordovin çok yetenekli bir ressamdır. Hatta o kadar yeteneklidir ki kopyasını çizdiği resimleri orijinallerinden ayırmak mümkün değildir. Sanatsal açıdan çok üstün özelliklere sahip bir diğer önemli karakter, *Petruşka Sendromu* romanının merkezinde duran kuklacı Petya'dır. O, bir anlamda kukla Tanrısıdır. Tasarladığı kuklalar onun elinde canlanır, kuklalara istediği rolleri verir, onları nasıl isterse o şekilde hareket ettirir. Onları istediği zaman oyununa dâhil eder, istemediği zaman çıkarır. Yazar, Petya'yı oldukça yetenekli biri olarak tasvir eder. Ama Petya'nın bu yeteneği kendine ve çevresindekilere zarar vermektedir. Petya kendi amaçlarının peşinde koşarken etrafındaki insanları, çok sevdiği kadını bile bu amacı uğruna harcayan biri olarak görülür. Petya, Liza'ya ilk gördüğü günden beri âşıktır. Hatta o kadar âşıktır ki Liza'nın Ellis isimli birebir kopyası olan kuklayı tasarlar. Böylece, taraflardan birinin cansız bir varlık olmasına rağmen, Petya, Liza ve Ellis arasında aşk üçgeni meydana çıkar. Bu durumdan en çok etkilenen taraf ise tabii ki Liza'dır. Eşini bir türlü Ellis'ten vazgeçiremeyen Liza, Petruşka Sendromlu çocuk dünyaya getirince zaten yorgun olan ruhu bunu fazla kaldıramaz. Ardı ardına psikolojik tedavi görmek zorunda kalır.

Rus Kanaryası trilojisine dâhil olan her üç romandaki erkek karakterlerin büyük çoğunluğu da aynı zamanda sanatsal yeteneklere sahiptir. Örneğin; Etingerler aile bireylerinin hepsi müzik alanında başarılılar. Ayrıca, eserin ana karakteri Leon oldukça güzel

sese sahip bir tenordur. Hatta onun oğlu bile küçük yaşına bakmaksızın sahneye çıkıp babasıyla birlikte şarkı söylemektedir.

Bütün bunlarla birlikte Rubina'nın romanlarında olumsuz kişiliğe sahip erkek karakterler de görülmektedir. Bu gibi karakterlerden biri *Sokağın Güneşli Tarafında* romanında en önemli yere sahip karakterlerden biri olan Yuri'dir. O, Katya'nın sadece arzularını değil, hayatını da mahvetmiştir. Yuri, Katya'nın oyunculuk yeteneğini kullanarak onun üzerinden para kazanmaktadır. Ayrıca, Katya'nın ondan bebek beklemesine bakmaksızın onu terk eder.

3. Çocuk Karakterler

Dina Rubina'nın öykülerinden bahsederken yazarın öykülerinde çocuk konusuna özenle yer verdiğini belirtmiştik. Rubina öykülerinde anne – babası ayrılan çocukların yaşadıkları üzüntüleri, bazı olayların ya da korkuların çocukların ruh hali üzerindeki kötü etkilerin onların psikolojileri üzerinde nasıl bir etki bıraktığını detaylı bir şekilde ele almıştır. Ama yazarın romanlarında çocuk karakterlere çoğunlukla rastlamak mümkün değildir. Mevcut çocuk karakterleri, romanların ana karakterlerinin çocukluklarıdır. Buna rağmen, yazar yine de çocukların iç dünyalarını, dışarıya vurmaya korktukları hislerini özenle betimleyerek aktarmayı başarmıştır. Örneğin *Leonardo'nun El Yazısı* romanının ilk bölümleri ana karakter Anna'nın çocukluk yıllarını kapsamaktadır. Anna, annesi ölmüş ve babasını hiç tanımamış bir çocuktur. Her ne kadar iyi insanlar tarafından evlatlık edilse de kendi annesinin yansımaları bile anne diye seven bu çocuk Maşa'yı bir türlü anne olarak kabullenemez. Çünkü onun çocuk dünyasında aynada yansıma bile olsa bir anne vardır. Ama babasını hiç tanımadığı için onu evlatlık alan babasını çok sevmektedir. Rubina romanın bu kısımlarında aslında büyükler tarafından bir türlü anlaşılmayan, çoğu zaman da kabullenilmeyen çocukların kendi dünyalarının var olduğunun altını çizmek istemiştir. Anna konusunda belirtilen bir başka husus da onun her insanın sahip olmadığı bazı doğüstü yeteneklere sahip olmasıdır. Ve aynı zamanda bu da örtbas edilmeye çalışılan ve nedense bir türlü hoş karşılanmayan bir durumdur. Çocuk yaşlarından sırf bu yüzden yargılanması ve tuhaf karşılanması Anna'yı ruhsal olarak yalnızlığa itmıştır. O, hem çocuk iken hem de yetişkin dönemlerinde toplum içinde yalnızlaşan bireydir.

Bir diğer dikkat çeken çocuk karakter *Sokağın Güneşli Tarafında* adlı romanın karakteri Vera'dır. Vera, sorumsuz bir babanın ve geçimini sağlamak için koşturan ve bu koşturmaya içinde çocuğunu anne şefkatinden mahrum bırakan bir annenin evladı olarak dünyaya gelen çocuktur. Örneğin; romanı incelerken hiçbir yerde Katya'nın kızını sevdiğine, ona anne şefkati gösterdiğine rastlamamaktayız. Tabii, çocukken yaşadığı bu durum Vera'nın psikolojik açıdan zarar görmesini ve soğukkanlı bir kişiliğe dönüşmesini sağlamıştır. Vera büyüdükten sonra onun da annesine hiçbir sevgi, özlem, sıcaklık duymadığını görmekteyiz. Çocukluk yıllarında genellikle evde yalnız olan Vera, büyüdükten sonra da kendini toplumdan sıyrarak yalnızlaştırır.

Yazarın romanlarında çocuk karakterler çok fazla olmasa da Rubina'nın hem bir anne hem de bir kadın olarak çocuk ruh haline, dünyasına, çocukken yaşanan iyi ya da kötü olayların, ileriki yaşlarında onlar üzerinde her açıdan olumlu ve olumsuz etkiler bıraktığına dikkat çektiği görülmektedir.

SONUÇ

Bu çalışmada, 20. yüzyıl modern Rus edebiyatının önemli kadın yazarlardan biri olan Dina Rubina'nın eserleri temel alınarak, romanlarında öne çıkan şahıs kadrosu; Kadın Karakterler, Erkek Karakterler ve Çocuk Karakterler başlıkları altında incelenmiştir. Bu hususta, romanların şahıs kadrosuna dâhil edilen kişilerin, ana ve yardımcı karakterlerin belirgin özellikleri, karakterlerin iç ve dış dünyaları, psikolojik ve karakteristik yapıları ele alınmış olup, yazarın eserlerinde; zaman, mekân, şahıs kadrosunu bir birine bağlantılı birer unsur olarak tanımladığı görülmüştür.

Çalışmanın *Kadın Karakterler* adlı alt başlığında, yazarın eserlerindeki kadın karakterler ele alınmış olup, birçok kadın yazar gibi Rubina'nın da; toplumda birey olarak kadın, kadın ve toplum ilişkisi, evlilik, kadın ve çocuk eğitimi, parçalanmış ailelerdeki kadın ve çocukların ruhsal yapısı ile ilgili konulara eserlerinde daha çok yer verdiği görülmüştür. Öne çıkan kadın karakterlerin büyük bir kısmı; hayata karşı direnmeye çalışan, azimli, fedakâr ama genellikle yalnız kadınlardır. Romanlarında birbirine benzemeyen anne profiline rastlanmaktadır. Bu annelerin bir kısmı, çocuğu evlatlık olsa bile onun için maddi ve manevi fedakârlıkta bulunmuş, bir kısmı ise geçimini idame ettirebilmek adına hayat mücadelesi verirken, kendi evladını anne şefkatinden, sevgisinden mahrum bırakmıştır.

Çalışmanın *Erkek Karakterler* adlı alt başlığında, Rubina'nın şahıs kadrosunda var olan ve belirli özellikleri ile öne çıkarılan erkek karakterlerin birbirine zıt yapıda oldukları; bazen fedakâr, başkalarına hayatı kazandıran bireylere, bazen de sorumsuz ve başka hayatları çalan kişiliğe sahip kişiler olduğu tespit edilmiştir.

Çalışmanın *Çocuk Karakterler* adlı alt başlığında ise, eserlerindeki çocuk karakterler ele alınmış, bu karakterlerin yazar tarafından iç ve dış dünyalarının, psikolojik ve kişisel yapılarının detaylı bir şekilde tanımlandığı görülmüştür. Yazar, hemen hemen tüm eserlerinde ebeveyn ayrılığının, olumsuz hayat şartlarının, sevgisiz, şefkatsiz bir ortamda büyümenin çocuk psikolojisi üzerinde nasıl bir etki bıraktığına önemle dikkat çekmektedir. Bu bağlamda yazar, genellikle ana karakterlerinin şimdiki ruhsal yapılarında beliren olumsuz özelliklerin çocukluk dönemlerinden kalan birer iz olduğunu vurgulamaktadır.

Sonuç olarak; Dina Rubina'nın romanlarındaki karakterleri incelerken ister kadın, ister erkek, isterse de çocuk karakterlerin hemen hemen hepsinin ortak yönlerinin farklı sanat dallarıyla uğraşan bireyler oldukları tespit edilmiştir. Ayrıca, Dina Rubina romanlarının şahıs kadrosundaki ana karakterlerin, sadece canlı karakterler değil; kukla, ayna, portre, tablo gibi cansız nesnelere de olduğu fark edilmiştir.

KAYNAKÇA/REFERENCE

- Aktaş, Ş. (2003). *Roman Sanatı ve Roman İncelemesine Giriş*, Ankara: Akçağ Yay.
- Bourneur, R. ve Quellet, R. (1989). *Roman Dünyası ve İncelemesi* (çev. H. Gümüş) Ankara: Kültür Bakanlığı Yay.
- Haedenes, K. (1961). *Roman Sanatı* (çev. Y. Nabi) İstanbul: Varlık Yay.
- Rubina, D. İ. (1999). *Vot İdet Messiya!*, Retro.
- Rubina, D. İ. (2002). *Posledny kaban iz lesov Pontevedra*, Moskova, Eksmo.
- Rubina, D. İ. (2006). *Sindikats*, Moskova, Eksmo.
- Rubina, D. İ. (2008). *Na solnechnoy storone ulitsy*, Moskova, Eksmo.
http://loveread.ec/read_book.php?id=1932&p=22 Erişim [25.03.2018]
- Rubina, D. İ. (2009). *Belaya golubka Kordovi*, Moskova, Eksmo.
- Rubina, D. İ. (2011). *Sindrom Petruşki*, Moskova, Eksmo.
- Rubina, D. İ. (2012). *Poçerk Leonardo*. Moskova, Eksmo.
- Tekin, M. (2003). *Roman Sanatı 1. Roman Unsurları*, İstanbul: Tüken Yay.

Extended Abstract

Staff of Figures and Jewish Characters in Dina Rubina's Novels

Dina Rubina is one of the most important Jewish woman writers of the Russian literature in the 21st century. She was born in Tashkent, lived in Russia for many years and migrated to Israel due to her marriage, where she lives currently. Socio-cultural life, traditions and customs, religious beliefs and even languages used by people where she lived and lives, accompanied the writer in her literary life. All these were an immense source, which she masterfully used in her works. Having a rich cultural background derived from different societies, the writer handles such cultural elements in her works within mythological and folkloric motifs. In modern style novels, the existence of such elements granted them cultural diversity.

As Rubina has mentioned in her interviews very often, some topics are prominent in her literary works: As a woman writer, who prefers to touch upon topics as children, women and family life, Rubina's novels usually shine out with their woman characters. Some of such characters carry autobiographic elements – imprints from the writer's life or her personal features. For example, writer N from the novel "See the Messiah is Coming", the main character of the novel "Syndicate" – Dina, also the main character of the novel "Last Wild Boar of the Pontevedra Forest" – Dina of Matnasa resemble Dina Rubina herself with some of their features. Despite that Rubina doesn't accept such resemblance between writers and one of their characters (usually, main characters), it is commonly known that sometimes characters inevitably carry such imprints.

Together with women, men also play important roles in Rubina's novels. Another attention grabbing element in her novels is the characteristic resemblance between some male figures. Lenya in "The Sunny Part of the Street" and Boris in "The Petrushka Syndrome" remarkably resemble each other both in life experience and personal features. Both of them cannot get favorable answer to their loves, but they always stand by the women they are in love with.

If to handle the staff of figures in Rubina's novels as a whole, we can observe a common feature in almost all of them, especially in main characters. Thus, almost all of them are artists or

performers. For instance, the main character in “Leonardo’s Manuscript” – Anna is a circus performer, Petya in “The Petrushka Syndrome” is a puppeteer, Kordovin in “Kordova’s White Dove” and Vera in “The Sunny Part of the Street” are painters, while the main character in the “Russian Canary” – Leon is a tenor with a beautiful voice. So, main characters in all novels are prominent in various art spheres. Many of them are musicians, which can easily be explained, if to take into consideration the writer’s own profession – musicianship, which also enables Rubina to convey her musical knowledge into her novels conveniently and in details. For example, in the trilogy named “The Russian Canary”, Barishnya the nanny and Esphir are pianists, while Etinger the Elder plays in clarinet. Besides, stated in the words of other characters in the novel, Etinger’s grandson Leon Etinger is a tenor with a canary voice. Rubina narrates all these details as a person with professional education in music.

The large number of people in the staff of figures in Rubina’s novels is able sometimes challenge readers in the sense that it can sometimes be difficult to track their features, deeds and the relations between them. Despite their episodic roles, they are all players within the topic related to Ilya and his family.

Reviewing Rubina’s novels, we can observe that not only women, men and children, but also inanimate things as puppets, mirrors, portraits and paintings can be put into prominence within the plot.

Keywords: Dina Rubina, Novel, Character, Women, Men